

วิพากษ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริม
ไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561 - 2579) ของกรมป่าไม้
**A critique implementation of the Royal Forest Department's
Integrated Strategy and Action Plan for Promoting Economic
Timber (2018 - 2036)**

นิกร ศิริโรจนานนท์¹ ปิยะนุช เงินคล้าย² & กฤษณ์ รักชาติเจริญ²

Nikorn Sirarotchananon¹, Piyanuch Ngernkhai²

& Krish Rugchatjaroen²

Corresponding author: nikorn.sira.@gmail.com

Received:27/04/69 Revised: 12/06/69 Accepted: 12/06/69

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และเสนอแนะแนวทาง การพัฒนายุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) ของกรมป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน พบว่า ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) มีจุดแข็ง คือ กำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสที่ดี คือ นโยบายป่าไม้และแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Student, Ph.D Program in Political Science, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

กำหนดมาตรการและเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร มีจุดอ่อน คือ สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ มีข้อจำกัดด้านอัตรากำลังและงบประมาณด้านส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ และมีอุปสรรค คือ ขาดกลไกทางการเงิน การคลัง และการตลาดในการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เข้าร่วมโครงการ สำหรับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) มีดังนี้ (1) ยกย่อง “สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้” ให้เป็น “กองเศรษฐกิจการป่าไม้” (2) ปรับปรุงกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ (3) จัดสรรงบประมาณด้านส่งเสริมการปลูกและบำรุงรักษาไม้เศรษฐกิจให้เพียงพอ (4) กำหนดเป้าหมายพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจให้ชัดเจน (5) ปรับปรุงเงื่อนไขโครงการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจให้ยืดหยุ่นมากขึ้น (6) จัดทำตลาดกลางค้าไม้เพื่อเป็นศูนย์กลางการซื้อขายไม้และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสวนป่าไม้เศรษฐกิจ (7) ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกษตรให้มีมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (8) พัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้เศรษฐกิจให้มีความถูกต้อง แม่นยำ และ (9) พัฒนาบุคลากรและประชาชนผู้สนใจให้มียุทธศาสตร์ความรู้ด้านไม้เศรษฐกิจที่รอบด้าน

คำสำคัญ: การส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ; นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านป่าไม้; การจัดการป่าไม้แบบบูรณาการ; การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (SFM); วิสาหกิจวนเกษตร

Abstract

This academic article aims to examine the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of the Royal Forest Department's Integrated Strategy and Action Plan for Promoting Economic Timber (2018 - 2036) and to propose development guidelines for its effective implementation. Based on a comprehensive review of relevant documentation and from an interview with one key informant, the study reveals that the strategy's strengths lie in its clearly defined framework and inclusive multi - sectoral coverage. Opportunities for enhancement are supported by national forestry policies and the National Forestry Development Master Plan, which emphasize the development of an integrated economic timber database. Conversely, the primary weakness identified is the Forestry Economics Office's limited personnel and budget. Furthermore, significant threats include the lack of robust financial, fiscal, and marketing mechanisms to support project participants. address these challenges, the study proposes nine development guidelines: (1) elevating the 'Forestry Economics Office' to the 'Forestry Economics Division' status; (2) revising laws and cabinet resolutions that hinder economic timber cultivation; (3) allocating sufficient funding for the planting and maintenance of economic forests; (4) clearly demarcating target areas for economic plantations; (5) increasing the flexibility of program terms and conditions; (6) establishing a central timber market to serve as a trading hub for timber and related forest products; (7) promoting community agro-forestry enterprises to achieve sustainable forest

management standards; (8) developing an accurate and precise database system for economic timber; and (9) enhancing the expertise of personnel and stakeholders across all dimensions of economic forestry.

Keywords: Economic Timber Promoting; Forestry Policy and Strategy; Integrated Forest Management; Sustainable Forest Management (SFM); Agro-forestry Enterprises

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ แต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีการเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของประชากรซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักเกษตรกรรม ส่งผลทำให้ประชากรมีความต้องการพื้นที่เพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น อีกทั้งเกษตรกรยังคงใช้วิธีการเพิ่มผลผลิตโดยการขยายเนื้อที่เพาะปลูก จึงมีการบุกรุกเข้าไปครอบครองพื้นที่ป่าเพื่อใช้เป็นที่ทำกินเพิ่มมากขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ ปี 2567 (กรมป่าไม้, 2567) พบว่า ปี พ.ศ. 2516 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ 138.57 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.21 ของพื้นที่ประเทศ และในปี พ.ศ. 2567 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้เพียง 101.79 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.46 ของพื้นที่ประเทศเท่านั้น โดยนโยบายป่าไม้ของชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ จำแนกเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ และเป็นพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ

15 ของพื้นที่ประเทศ ทั้งนี้ จากการตรวจสอบข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ 19.32 (62.49 ล้านไร่) ต่ำกว่าเป้าหมายอยู่ร้อยละ 5.68 (18.39 ล้านไร่) และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ มีเพียงร้อยละ 6.80 (22.0 ล้านไร่) ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายอยู่ถึงร้อยละ 8.20 (26.0 ล้านไร่) (กรมป่าไม้, 2562) และจากข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ ปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประเทศไทยได้สั่งซื้อไม้ท่อนและไม้แปรรูปจากต่างประเทศ รวมปริมาตร 2.171 ล้านลูกบาศก์เมตร รวมมูลค่า 5.03 พันล้านบาท จำแนกเป็นไม้ท่อน 50,248 ลูกบาศก์เมตร มูลค่า 156.64 ล้านบาท และไม้แปรรูป 2.121 ล้านลูกบาศก์เมตร มูลค่า 40.870 ล้านบาท (กรมป่าไม้, 2566) ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียเงินตราและเสียเปรียบดุลการค้าให้กับต่างประเทศที่กระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลในอดีตและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของชาติให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ดังเดิม และลดการนำเข้าไม้จากต่างประเทศ จึงได้จัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนา พื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของชาติขึ้น เช่น โครงการพัฒนาป่าชุมชน โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า หรือโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในปัจจุบัน เป็นต้น

กรมป่าไม้ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจในการอนุรักษ์ สงวน ค้ำครอง พื้นฟู ดูแลรักษา ส่งเสริม ทำนุบำรุงป่า และการดำเนินการเกี่ยวกับการป่าไม้ การทำไม้ การเก็บหาของป่า การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ ฯลฯ มีอำนาจหน้าที่หลักในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านส่งเสริมการปลูกป่า การจัดการป่าชุมชน และการปลูกสร้างสวนป่าเชิงเศรษฐกิจในลักษณะสวนป่าภาคเอกชนและสวนป่าในรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ป่าเศรษฐกิจของตลาดในประเทศและต่างประเทศ ฯลฯ (กรมป่าไม้,

2560) ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานหลักที่มีการกิจด้านส่งเสริมการปลูกป่า การปลูกสร้างสวนป่าเชิงเศรษฐกิจในลักษณะสวนป่าภาคเอกชนและสวนป่าในรูปแบบอื่น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2537-2542 ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า และได้เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2549 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนำที่ดินมาปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ โดยรัฐให้เงินทุนสนับสนุนในอัตราไร่ละ 3,000 บาท แบ่งจ่าย 5 ปี (ปีที่ 1 - 5 จ่าย 800, 700, 600, 500 และ 400 บาท ตามลำดับ) (กรมป่าไม้, 2569) ต่อมาในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2566 กรมป่าไม้ได้จัดทำโครงการปลูกป่าภาคเอกชน จำนวน 10 โครงการ เช่น โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม (ศสส.) โครงการส่งเสริมปลูกไม้โตเร็วเพื่อเป็นพลังงานทดแทน โครงการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่ออุตสาหกรรม เป็นต้น มีเอกชนเข้าร่วมโครงการ 85,022 ราย รวมเนื้อที่ 457,346 ไร่ และในช่วงปลายปี พ.ศ. 2560 กรมป่าไม้ได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579)” เพื่อกำหนดกรอบการดำเนินงานซึ่งนโยบายที่มุ่งเน้นให้มียุทธศาสตร์ระดับชาติรองรับการส่งเสริม ผลักดัน เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ผู้ประกอบการ นักพัฒนา นักส่งเสริมให้ใช้การพัฒนาไม้เศรษฐกิจเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพหรือเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) สร้างโอกาสให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ ภาคธุรกิจ และเอกชนหันมาให้ความสนใจต่อการปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ ชักจูงความยากจนหรือหนี้สินของเกษตรกรในชนบท สร้างความมั่นคงทางอาชีพให้เกษตรกร เพิ่มทางเลือกในการทำภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพที่ดี เป็นที่ยอมรับและตรงกับความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศ ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขัน ยกฐานะรายได้ของประชากรในประเทศให้หลุดพ้นจากรายได้ปานกลางสู่รายได้สูง รวมถึงเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในรูปแบบของสวนไม้เศรษฐกิจไม่น้อยกว่า 26 ล้านไร่ ในระยะเวลา 20 ปี เชื่อมโยงมิติด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลกหรือสภาวะโลกรวนโดยการดูดซับก๊าซเรือนกระจก และการบริหารจัดการสวนไม้เศรษฐกิจอย่างมีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ และระดับสากล อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนให้ระบบเศรษฐกิจสีเขียว หมุนเวียนอย่างยั่งยืน (คณะวนศาสตร์, 2560)

ทั้งนี้ จากการดำเนินโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ โครงการปลูกป่าภาคเอกชนของกรมป่าไม้ในอดีตที่ผ่านมา และการจัดทำ “ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579)” ย่อมแสดงให้เห็นว่า กรมป่าไม้ได้เล็งเห็นถึงสภาพปัญหาการขาดแคลนไม้และความต้องการใช้ไม้ภาคครัวเรือน รวมถึงความต้องการใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศ จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าว เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์และแผนงานไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการใช้ไม้ดังกล่าว ซึ่งจากการคาดการณ์ความต้องการใช้ไม้ภาคครัวเรือนและใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศ พบว่า จะเพิ่มขึ้นเป็น 112 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือ 75 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2570 และจะเพิ่มขึ้นเป็น 128 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือ 85 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2580 (คณะวนศาสตร์, 2560) ดังนั้น คณะผู้จัดทำบทความวิชาการ จึงมุ่งเน้นการวิพากษ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) เพื่อสะท้อนว่าผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าวในช่วงที่ผ่านมา มีมากน้อยเพียงใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคใน

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561 - 2579) ของกรมป่าไม้ 2) เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561 - 2579) ของกรมป่าไม้และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจรของกรมป่าไม้ในอนาคตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองและที่ดินของรัฐที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ โดยมีหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการสนับสนุนเงินอุดหนุนหรือก้ำไม้ของแต่ละโครงการที่แตกต่างกันไป เพื่อให้ตรงกับความต้องการประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็น 2 ช่วง (สำนักเศรษฐกิจกรมป่าไม้, 2566) ดังนี้

ช่วงที่ 1 โครงการที่เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537-2560

1. โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537-2542) และโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2549) เริ่มจากโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537-2542) และเปลี่ยนเป็นโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2549 มี

วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนำที่ดินปลูกสวนป่าเศรษฐกิจ โดยให้เงินทุนสนับสนุนแก่ผู้ที่เข้าร่วมโครงการอัตราไร่ละ 3,000 บาท แบ่งจ่าย 5 ปี ปีแรกจ่ายไร่ละ 800 บาท และในปีต่อไปจ่าย 700, 600, 500 และ 400 บาท ตามลำดับ ปลูกต้นไม้ตามชนิดพันธุ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่า 200 ต้นต่อไร่ ปิงบประมาณ พ.ศ. 2545 เป็นปีสุดท้ายที่ได้รับงบประมาณส่งเสริมผู้เข้าร่วมโครงการ มีผู้เข้าร่วมโครงการ 80,126 ราย รวมพื้นที่ 1,056,058 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

2. โครงการส่งเสริมปลูกป่าในที่ดินเกษตรกรได้รับเอกสารสิทธิทำกิน (สทก.) เป็นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพด้านป่าไม้ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549-2559) เริ่มในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ตามยุทธศาสตร์เรื่องการจัดการที่ดินและส่งเสริมอาชีพด้านป่าไม้ที่ดำเนินการเพื่อออกเอกสารสิทธิทำกิน (สทก.) ให้ประชาชนที่ถือครองพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และให้ส่งเสริมอาชีพด้านป่าไม้ในพื้นที่ที่ออกเอกสารสิทธิ (สทก.) ควบคู่ไป ซึ่งโครงการจะสนับสนุนกล้าไม้ 300 กล้าต่อไร่ (ปลูก 270 กล้า ปลูกซ่อม 30 กล้า) ให้แก่เกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิทธิทำกินแล้ว หรืออยู่ระหว่างการออกเอกสารสิทธิทำกินที่สมัครเข้าร่วมโครงการ เพื่อปลูกต้นไม้ในพื้นที่ทั้งรูปแบบการปลูกเติมแปลงและการปลูกผสมผสานในลักษณะวนเกษตร ชนิดไม้ที่ส่งเสริมจะพิจารณาจากความต้องการของเกษตรกรและความเหมาะสมกับพื้นที่ ต่อมาปีประชาชนที่มีเอกสารสิทธิประเภทอื่นต้องการเข้าร่วมโครงการ จึงมีการส่งเสริมในพื้นที่ประชาชนที่มีเอกสารสิทธิที่ขอบด้วยกฎหมายด้วย มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 31,901 ราย รวมพื้นที่ 253,808.84 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

3. โครงการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อเป็นพลังงานทดแทน (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2553) เริ่มการดำเนินงานในกลางปีงบประมาณ พ.ศ.

2552 ภายใต้ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูสภาพป่าเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน ส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้โตเร็วเพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับรองรับโรงไฟฟ้าชีวมวล สนับสนุนกล้าไม้โตเร็ว 400 ต้นต่อไร่ มีระยะปลูกไม่น้อยกว่า 1 x 2 เมตร สามารถเข้าโครงการทั้งรูปแบบปลูกเต็มพื้นที่ และปลูกเป็นรายต้น นับจำนวน 400 ต้น เป็น 1 ไร่ และสนับสนุนเงินให้แก่ผู้ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 800 บาทต่อไร่ แบ่งจ่ายปีแรก 500 บาทปีที่สอง 300 บาท โดยกรมป่าไม้ได้รับงบประมาณปี พ.ศ. 2552 เพียงปีเดียว มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 5,950 ราย รวมพื้นที่ 35,486 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

4. โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม (ศสส.) แบ่งการดำเนินโครงการเป็น 2 ช่วง ดังนี้ (1) ช่วงที่ 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553-2554 เป็นโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 (งบเงินกู้) กรมป่าไม้ได้เสนอแผนส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ทั้งไม้โตเร็วและไม้โตช้า เพื่อหวังผลผลิตไม้เศรษฐกิจรองรับอุตสาหกรรมที่ใช้ไม้ เช่น โรงไฟฟ้าชีวมวล โรงงานเยื่อกระดาษ ไม้ก่อสร้าง ไม้แปรรูป ไม้บาง เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น สนับสนุนกล้าไม้ 400 ต้นต่อไร่ และสนับสนุนเงินให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการอัตราไร่ละ 2,500 บาท แบ่งจ่ายปีแรกไร่ละ 1,500 บาท และปีที่สองไร่ละ 1,000 บาท ซึ่งกรมป่าไม้ได้รับงบประมาณจากแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งเพื่อปลูกปีแรกเฉพาะในปี พ.ศ. 2553 เท่านั้น มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 9,560 ราย รวมพื้นที่ 71,548 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก) และ (2) ช่วงที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2560 เป็นการดำเนินงานภายใต้งบประมาณประจำปีของกรมป่าไม้ โดยสนับสนุนกล้าไม้ 400 ต้นต่อไร่ และสนับสนุนเงินให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการอัตราไร่ละ 3,000 บาท แบ่งจ่ายปีที่ 1-3 ไร่ละ 1,500, 800 และ 700 บาท ตามลำดับ กรมป่าไม้ได้รับการสนับสนุน

งบประมาณสำหรับการปลูกปีแรกในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2558 เท่านั้น กำหนดหลักเกณฑ์ให้ปลูกต้นไม้ตามบัญชีที่กำหนด 2 บัญชี เฉลี่ย 400 ต้นต่อไร่ สามารถปลูกไม้บัญชีที่ 1 (ไม้โตเร็ว) ได้ไม่เกินร้อยละ 75 ของต้นไม้ที่ปลูกทั้งหมด มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 12,085 ราย รวมพื้นที่ 92,381 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

5. กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการปลูกไม้เศรษฐกิจ ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เพียงปีเดียว โดยสนับสนุนกล้าไม้ 300 กล้าต่อไร่ (ปลูก 270 กล้า ปลูกซ่อม 30 กล้า) ให้แก่ผู้ที่เข้าร่วมโครงการเพื่อปลูกต้นไม้ในพื้นที่ ทั้งรูปแบบการปลูกเติมแปลงและการปลูกผสมผสานในลักษณะวนเกษตร ชนิดไม้ที่ส่งเสริมพิจารณาจากความต้องการของเกษตรกรและความเหมาะสมกับพื้นที่โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และให้คำแนะนำทางวิชาการด้านป่าไม้ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 2,327 ราย รวมพื้นที่ 16,298.25 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569)

6. โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (พพศ.) (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2560) เป็นการดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจของประเทศให้ครบตามเป้าหมายร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ โดยสนับสนุนกล้าไม้ให้แก่ผู้ที่เข้าร่วมโครงการ 200 ต้นต่อไร่ กำหนดชนิดไม้ตามบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่ปลูกตามโครงการฯ ซึ่งมีทั้งพันธุ์ไม้โตช้าและไม้โตเร็ว เป็นโครงการที่ได้รับงบประมาณเพียง 2 ปีเท่านั้น มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 6,258 ราย รวมพื้นที่ 41,774.75 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

7. โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 2 (ศสส.2) (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2563) เป็นการดำเนินโครงการเพิ่มพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อผลิตไม้ใช้สอยให้เพียงพอภายในประเทศ สร้างอาชีพด้าน

ป่าไม้ให้กับประชาชน และเพิ่มจำนวนต้นไม้ที่จะช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์สร้างสมดุลธรรมชาติ โดยให้เงินสนับสนุนอัตราไร่ละ 5,000 บาท แบ่งจ่าย 5 ปี ปีแรกจ่ายไร่ละ 1,000 บาท ในปีต่อไปจ่าย 700, 800, 900 และ 1,600 บาท ตามลำดับ เมื่อผู้เข้าร่วมโครงการปลูกต้นไม้ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การปลูกต้นไม้ต้องปลูกลักษณะต่อเนื่องเป็นแปลงเดียวกัน โดยกำหนดชนิดไม้ที่ปลูกตามโครงการเป็นไม้รอบตัดฟันยาวตามบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่กำหนด โดยกรมป่าไม้สนับสนุนกล้าไม้ 200 ต้นต่อไร่ หากผู้เข้าร่วมโครงการประสงค์จะปลูกไม้ชนิดอื่นที่ไม่ได้อยู่ในบัญชี ให้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 5,341 ราย รวมพื้นที่ 45,155 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569 ก)

ช่วงที่ 2 โครงการที่เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน

1. โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ยางพาราและพื้นที่เกษตรกรรม (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - ปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ที่ดินที่ปลูกไม้ยางพาราและทำเกษตรกรรมได้อย่างเต็มศักยภาพโดยปลูกไม้เศรษฐกิจแทรกในพื้นที่ กรมป่าไม้สนับสนุนกล้าไม้ 50 ต้นต่อไร่ มิได้กำหนดบัญชีชนิดไม้ สามารถปลูกได้ทั้งไม้โตช้าและไม้โตเร็วตามความเหมาะสมของพื้นที่ และตรงตามความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 15,899 ราย รวมพื้นที่ 164,074 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569 ก)

2. โครงการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่ออุตสาหกรรม (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีการปลูกไม้โตเร็ว เช่น ไม้สกุลอะคาเซีย ยูคาลิปตัส สนทะเล ไผ่ทุกชนิด เป็นต้น เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบรองรับ

อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ โดยกรมป่าไม้สนับสนุนกล้าไม้ 300 ต้นต่อไร่ และให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ที่เข้าร่วมโครงการอัตราไร่ละ 3,000 บาท แบ่งจ่าย 3 ปี ปีที่ 1-3 จ่ายไร่ละ 1,500, 800 และ 700 บาท เมื่อผู้เข้าร่วมโครงการปลูกต้นไม้ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามลำดับ การปลูกต้นไม้ในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการต้องปลูก ลักษณะต่อเนื่องเป็นแปลงเดียวกัน โดยกำหนดชนิดไม้ที่ปลูกเป็นไม้โตเร็วตามบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้โครงการฯ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 8,128 ราย รวมพื้นที่ 49,526 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

3. โครงการส่งเสริมปลูกไม้โตเร็วเพื่อพลังงานทดแทน (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - ปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการปลูกไม้โตเร็ว เช่น ไม้สกุลอะคาเซีย ยูคาลิปตัส ไม้ทุกชนิด กระถินยักษ์ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบรองรับอุตสาหกรรมด้านพลังงาน โดยกรมป่าไม้สนับสนุนกล้าไม้ 800 ต้นต่อไร่ การปลูกต้นไม้ให้พิจารณาความเหมาะสมและศักยภาพของพื้นที่ แหล่งรับซื้อ ตลาดไม้ และระยะทางในการขนส่งเข้าโรงงาน โดยกำหนดชนิดไม้ที่ปลูกตามโครงการเป็นไม้โตเร็วตามบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้โครงการฯ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 8,128 ราย รวมพื้นที่ 49,526 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

4. โครงการสนับสนุนการปลูกไม้เศรษฐกิจ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจที่เป็นไม้โตช้าไว้ใช้สอยและจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว โดยกรมป่าไม้สนับสนุนเงินอุดหนุนในการปลูกและบำรุงดูแลต้นไม้ในปีที่ 1 ไร่ละ 1,000 บาท เมื่อมีการปลูกต้นไม้ครบตามจำนวนไม่น้อยกว่า 100 ต้นต่อไร่ โดยกำหนดชนิดไม้ที่ปลูกตามโครงการเป็นไม้โตช้าตามบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้โครงการฯ หากผู้เข้าร่วมโครงการประสงค์จะปลูกไม้ชนิดอื่นที่ไม่ได้อยู่ในบัญชี ให้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาให้

ความเห็นชอบก่อน มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 4,488 ราย รวมพื้นที่ 40,655 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

5. โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 3, 4 และ 5 ก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - ปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้มีรายได้จากการปลูกไม้เศรษฐกิจ เพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจของประเทศ และสนับสนุนธุรกิจที่ใช้ไม้เป็นวัตถุดิบให้มีแหล่งผลิตได้อย่างยั่งยืน โดยผู้ที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ที่มีสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติลุ่มน้ำชั้น 3, 4, และ 5 ก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ที่มีสมุดประจำตัวผู้ได้รับการคัดเลือกให้ทำกินในชุมชนตามนโยบายรัฐบาลในลักษณะแปลงรวม หรือมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อราษฎรที่คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) มีมติเห็นชอบและรับรองรายชื่อให้เป็นผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกิน โดยกรมป่าไม้สนับสนุนกล้าไม้ 225 ต้นต่อไร่ (ไม้โตเร็ว 200 ต้นต่อไร่ ไม้โตช้า 25 ต้นต่อไร่) และให้เงินอุดหนุนแก่ผู้ที่เข้าร่วมโครงการอัตราไร่ละ 3,000 บาท แบ่งจ่ายปีที่ 1-3 ไร่ละ 1,500, 800 และ 700 บาท เมื่อผู้เข้าร่วมโครงการปลูกต้นไม้เป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตามลำดับ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2566 ดำเนินการในพื้นที่ คทช. 940 และ 175 ราย รวมพื้นที่ 5,479 และ 1,375 ไร่ ตามลำดับ และดำเนินการในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน 245 และ 283 ราย รวมพื้นที่ 3,121 และ 2,256 ไร่ ตามลำดับ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

6. โครงการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ คทช. (ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่) (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 - ปัจจุบัน) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรในพื้นที่เป้าหมายได้ปฏิบัติตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจ เพื่อประโยชน์ใช้สอยในครัวเรือนและจำหน่าย สร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว และเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจของประเทศ พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการเป็นพื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 กลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 3, 4, 5 หลังมติคณะรัฐมนตรี 30 มิถุนายน 2541 ที่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ หรือเป็นพื้นที่ที่ผ่านการรับรองการอยู่อาศัยทำกิน ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ กลุ่มที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 กำหนดเงื่อนไขจะต้องปลูกป่าเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ โดยกำหนดสัดส่วนการปลูกต้นไม้ เท่ากับจำนวน 50 ต้นต่อไร่ หากมีพื้นที่ไม่ถึง 1 ไร่ ให้ลดจำนวนต้นไม้ลงตามสัดส่วน มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 190 ราย รวมพื้นที่ 1,200 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

การดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานการพัฒนาไม้เศรษฐกิจครบวงจร

การระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดประเด็นและกรอบการจัดทำ
ยุทธศาสตร์และแผนงาน

กรมป่าไม้ คณะวนศาสตร์ และสมาคมไม้โตเร็ว ได้ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดประเด็นกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานการพัฒนาไม้เศรษฐกิจครบวงจรตั้งแต่ต้นปี 2560 โดยมีการจัดประชุมครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2560 และจัดประชุมครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2560 ณ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดประเด็นและกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานการพัฒนาไม้เศรษฐกิจครบวงจร ที่จะต้องเสนอให้อยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และปรึกษาหารือใน 3 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย (1) พื้นที่เป้าหมายปลูกไม้เศรษฐกิจ (2) แนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจด้านกฎหมาย และ (3) ตลาดและกลยุทธ์ด้านการตลาดในส่วนพื้นที่เป้าหมายปลูกไม้เศรษฐกิจจากข้อมูลของกรมป่าไม้ พบว่า ในปี 2560 มีเนื้อที่ประมาณ 4.10 ล้านไร่ (พื้นที่ป่า อ.อ.ป. 1.10 ล้านไร่ และพื้นที่ป่าเอกชน/เกษตรกรรายย่อย 3.00 ล้านไร่) ส่วนพื้นที่เป้าหมายปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อรองรับปริมาณความต้องการไม้อีก 20 ปีข้างหน้าคาดการณ์ว่าจะสูงถึง 156 ล้านตันต่อปี ประเมินการว่าต้องการพื้นที่ปลูกไม้ไม่น้อยกว่า 50 ล้านไร่ เมื่อหักพื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน 19 ล้านไร่ (ไม่ยางพาราถือเป็นไม้เศรษฐกิจเนื่องจากมีการใช้ประโยชน์เพื่อการค้า) และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจในปัจจุบัน 4.10 ล้านไร่ จึงจำเป็นต้องมีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจเพิ่มอีกประมาณ 27 ล้านไร่ ทั้งนี้ พื้นที่เป้าหมายดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 พื้นที่หลัก ได้แก่ พื้นที่ในเขตป่าเศรษฐกิจ (ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม) เนื้อที่ประมาณ 14 ล้านไร่ และพื้นที่นอกเขตป่า (พื้นที่นาไม่

เหมาะสม พื้นที่ ส.ป.ก. และพื้นที่ในที่ดินกรรมสิทธิ์อื่น ๆ) เนื้อที่ประมาณ 13 ล้านไร่ (คณะวนศาสตร์, 2560)

การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579)

ผลการประชุมระหว่างกรมป่าไม้ คณะวนศาสตร์ และสมาคมไม้โตเร็ว เพื่อระดมความคิดเห็นในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานการพัฒนาไม้เศรษฐกิจครบวงจร เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2560 และวันที่ 15 พฤษภาคม 2560 ณ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) ภายใต้กระบวนการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการเงิน และสถาบันการศึกษา จำนวน 7 ยุทธศาสตร์ (คณะวนศาสตร์, 2560) โดยรายละเอียดของยุทธศาสตร์และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. วิสัยทัศน์ : ไม้เศรษฐกิจนำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนบนฐานการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. เป้าประสงค์และตัวชี้วัด :

2.1 พื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 26 ล้านไร่

2.2 รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม่น้อยกว่า 420,000 บาทต่อคนต่อปี

2.3 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศไม่น้อยกว่า 2 ล้านล้านบาท

3. ยุทธศาสตร์และแผนงาน

3.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ระเบียบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายและกฎ ระเบียบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร แผนงานที่ 2 พัฒนากฎหมายใหม่เพื่อการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ แบบครบวงจร และแผนงานที่ 3 พัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันด้านไม้เศรษฐกิจให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการ

3.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดเตรียมพื้นที่รองรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 กำหนดเขตพื้นที่ส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศ และแผนงานที่ 2 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการผลิตเพื่อรองรับการปลูกไม้ในเขตพื้นที่ส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร

3.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนามาตรการทางการคลัง การเงิน และระบบตลาดเพื่อสร้างแรงจูงใจปลูกไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 พัฒนาระบบและกลไกมาตรการทางการคลังและการเงินเพื่อส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร แผนงานที่ 2 ส่งเสริมบทบาทธุรกิจภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ และแผนงานที่ 3 พัฒนาระบบและกลไกทางการตลาดไม้เศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันทั้งภายในและต่างประเทศ

3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการ ไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 เสริมสร้างความร่วมมือและการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็ง แผนงานที่ 2 สร้างเกษตรกรและผู้ประกอบการไม้เศรษฐกิจต้นแบบ แผนงานที่ 3 ส่งเสริมเกษตรกรราย

ย่อยปลูกไม้เศรษฐกิจ แผนงานที่ 4 ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ด้านไม้เศรษฐกิจสู่เกษตรกรและผู้ประกอบการ แผนงานที่ 5 เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรภาคประชาสังคมและธุรกิจเพื่อการพัฒนาไม้เศรษฐกิจอย่างมีส่วนร่วม และแผนงานที่ 6 ผลักดันไม้เศรษฐกิจสู่การพัฒนาอาชีพเกษตรกรและผู้ประกอบการรายสาขาที่เกี่ยวข้อง

3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร และแผนงานที่ 2 แสวงหาความร่วมมือทางด้านการวิจัยและพัฒนาไม้เศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศ

3.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรเพื่อรองรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร แผนงานที่ 2 จัดรูปแบบองค์กรบริหารจัดการไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร และแผนงานที่ 3 สร้างความรู้ความเข้าใจด้านการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร

3.7 ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาระบบรับรองป่าไม้ ประกอบด้วย แผนงานที่ 1 พัฒนาวิธีปฏิบัติระบบมาตรฐานในการรับรองป่าไม้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับสากล แผนงานที่ 2 เตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพองค์กรรับรองมาตรฐานด้านป่าไม้และผู้ตรวจประเมินการรับรองป่าไม้ และแผนงานที่ 3 พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการเพื่อรับการตรวจรับรองป่าไม้

การดำเนินงานส่งเสริมไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

การเปรียบเทียบผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้

การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ ที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน คณะผู้จัดทำบทความวิชาการได้จำแนกช่วงระยะเวลาการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ออกเป็น 3 ช่วง เพื่อให้สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในแต่ละช่วง และสามารถเปรียบเทียบผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ในแต่ละช่วงได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ช่วงที่ 1 ผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจระยะเริ่มต้น (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537-2549) เป็นช่วงการดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2537-2542 และเป็นโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2545 (ต่อเนื่องถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548) รวมระยะเวลา 9-12 ปี สรุปมีผู้เข้าร่วมโครงการ 80,126 ราย รวมพื้นที่ 1,056,058 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

2. ช่วงที่ 2 ผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจช่วงก่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2560) เป็นช่วงการดำเนินการส่งเสริมให้ภาคเอกชนปลูกป่าเศรษฐกิจของกรมป่าไม้ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2560 จำนวน 10 โครงการ มีโครงการที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2560 จำนวน 7 โครงการ สรุปมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 7 โครงการ 61,928 ราย รวมพื้นที่ 472,844.84 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

3. ช่วงที่ 3 ผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจตั้งแต่การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) จนถึงปัจจุบัน (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2568) เป็นช่วงการดำเนินการส่งเสริมให้ภาคเอกชนปลูกป่าเศรษฐกิจของกรมป่าไม้ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2566 จำนวน 10 โครงการ มีโครงการที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2568 จำนวน 6 โครงการ และโครงการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่ คทช.ฯ อีก 1 โครงการสรุปมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 7 โครงการ 31,739 ราย รวมพื้นที่ 291,146 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ก)

รายละเอียดผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้แต่ละช่วงเวลาดังที่กล่าวมาข้างต้น จำแนกเป็นรายโครงการ แสดงตามตาราง 1

ตาราง 1 รายละเอียดผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้แต่ละ
ช่วงเวลา จำแนกเป็นรายโครงการ

ช่วง ที่	โครงการ/กิจกรรม/ปีงบประมาณ	ผู้เข้าร่วม โครงการ (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (โครงการส่งเสริม การปลูกไม้เศรษฐกิจ) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537- 2545 (ต่อเนื่องถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548)	80,126	1,056,058.00
	รวมจำนวน	80,126	1,056,058.00
2	กิจกรรมส่งเสริมอาชีพด้านป่าไม้ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549-2559	31,901	253,808.84
	โครงการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อเป็น พลังงานทดแทน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2553	2,327	16,298.25
	โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (คสส.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2558	5,950	35,486.00
	โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า เศรษฐกิจ (พพศ.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2560	12,085	92,381.00
	กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการปลูกไม้เศรษฐกิจ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	1,131	10,000.00
	โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 2 (คสส.2) เฉพาะปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	2,276	23,069.00
	โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ ยางพาราและพื้นที่เกษตรกรรม เฉพาะปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	6,258	41,774.75
	รวมจำนวน	61,928	472,844.84

3	โครงการส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 2 (ศสส.2) เฉพาะ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2562 โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ บางพาราและพื้นที่เกษตรกรรม เฉพาะ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2568	4,210	35,155.00
	โครงการสนับสนุนการปลูกไม้เศรษฐกิจ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2567	4,488	40,655.00
	โครงการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อ อุตสาหกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2568	13,623	141,005.00
	โครงการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อเป็นพลังงาน ทดแทน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2567	2,178	14,040.00
	โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ลุ่ม น้ำชั้น 3, 4 และ 5 ก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2567	4,942	43,600.00
	โครงการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่ คทช. (ตาม แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับ พื้นที่)	2,108	15,491.00
		190	1,200.00
รวมจำนวน		31,739	291,146.00

ที่มา : ดัดแปลงจากสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ (2569ก)

วิพากษ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ แบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579)

จากผลการเปรียบเทียบผลการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ ทั้ง 3 ช่วงข้างต้น จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ ในช่วงที่ 1 โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ) ปิงบประมาณ พ.ศ. 2537-2545 (ต่อเนื่องถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2549) มีผู้เข้าร่วมโครงการ และมีจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการมากที่สุด (มีผู้เข้าร่วมโครงการ 80,126 ราย รวมพื้นที่ 1,056,058 ไร่) รองลงมา คือ ช่วงที่ 2 เป็นช่วงการดำเนินการส่งเสริมให้ภาคเอกชนปลูกป่าเศรษฐกิจของกรมป่าไม้ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2566 จำนวน 10 โครงการ และเป็นช่วงก่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) (มีผู้เข้าร่วมโครงการ 61,928 ราย รวมพื้นที่ 472,844.84 ไร่ : เฉพาะช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2560) ส่วนช่วงที่มีผู้เข้าร่วมโครงการและมีจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการน้อยที่สุด คือ ช่วงที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2568 (มีผู้เข้าร่วมโครงการ 31,739 ราย รวมพื้นที่ 291,146 ไร่) ทั้งนี้ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าว ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2568) มีผู้เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้เพียง 31,739 ราย รวมพื้นที่ 291,146 ไร่ เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายตามยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าวที่กำหนดให้มีพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 26 ล้านไร่ ในระยะเวลา 20 ปี คณะผู้จัดทำบทความวิชาการจึงได้วิเคราะห์นโยบายด้วยการค้นคว้าเอกสาร วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานดังกล่าวรวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวกับแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะ

แนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจรในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

**ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการ
ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบ
วงจร (พ.ศ. 2561-2579) ของกรมป่าไม้**

กรมป่าไม้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) มาตั้งแต่ปี 2561-2568 รวมระยะเวลา 8 ปี ซึ่งการดำเนินงานอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ ทั้งนี้ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าวที่ผ่านมา พบว่า มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในประเด็นที่สำคัญ (สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้, 2569ข) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strength)

1.1 ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานย่อยไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 กรมป่าไม้มีโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการผลิตเมล็ดพันธุ์ไม้มีค่าที่ดีสนับสนุนกล้าไม้ฟรีและเงินอุดหนุนภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกันแต่ละโครงการให้กับประชาชน หน่วยงานรัฐ เอกชน สถานศึกษา และศาสนสถานให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่และตรงตามความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการ

1.3 กรมป่าไม้มีการบูรณาการและประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายพันธมิตรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเรื่องไม้เศรษฐกิจทั้งระบบ

1.4 กรมป่าไม้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้และแอปพลิเคชันที่ช่วยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานเกี่ยวกับไม้เศรษฐกิจทั้งระบบ เช่น ระบบสวนป่าออนไลน์ ระบบจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (E-tree) เว็บไซต์ Site - Matching เป็นต้น

2. จุดอ่อน (Weakness)

2.1 สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ ที่รับผิดชอบงานด้านไม้เศรษฐกิจ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ 595/2562 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เรื่อง ให้จัดตั้งสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ เป็นหน่วยงานที่ไม่ได้รับการรับรองโครงสร้างตำแหน่งจากสำนักงาน ก.พ. จึงมีข้อจำกัดในการจัดสรรกรอบอัตรากำลัง

2.2 ข้อจำกัดด้านงบประมาณและการบริหารจัดการ จากข้อมูลคำขอเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความสนใจปลูกไม้เศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ ทำให้งบประมาณที่ได้ในแต่ละปีต่ำกว่าความต้องการของประชาชน

3. โอกาส (Opportunity)

3.1 นโยบายป่าไม้แห่งชาติและแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ ได้กำหนดมาตรการ เป้าหมาย ตัวชี้วัดที่มุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้เศรษฐกิจ กลไกทางการเงินเพื่อส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เป้าหมาย ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตจากป่าและสมุนไพรแบบครบวงจร และพัฒนาเขตอุตสาหกรรมป่าไม้ในทุกภูมิภาค เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นอาชีพสำคัญของคนไทยและได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล

3.2 การแก้ไขมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ที่อำนวยความสะดวกให้ประชาชนปลูกไม้มีค่า ทั้งในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง และที่ดินที่รัฐอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ รวมถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมา

เพื่อเอื้อต่อการปลูกไม้เศรษฐกิจ ทำให้เกิดกระแสตื่นตัวในการปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้ไม้ยืนต้นเป็นหลักประกันทางธุรกิจ การใช้ไม้ยืนต้นลดหย่อนการคำนวณการจัดเก็บภาษีที่ดิน เป็นต้น

3.3 ความต้องการใช้ไม้ในตลาดโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และภาคเกษตรของไทยประสบปัญหาหลายด้าน การปรับเปลี่ยนไปปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่จะช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

3.4 ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่จะต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ รวมถึงการนำไม้จากแหล่งที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนมาใช้ประโยชน์

4. อุปสรรค (Threat)

4.1 การขาดกลไกทางการตลาดและราคากลาง เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจส่วนใหญ่ขายไม้ได้ในราคาที่ต่ำ ถูกผู้ซื้อกดราคา จึงขาดโอกาสในการกำหนดราคาไม้ที่ตนเองปลูก

4.2 ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูก การดูแล การจัดการสวนป่า เนื่องจากการปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นการลงทุนระยะยาว และใช้งบประมาณค่อนข้างสูง กว่าจะได้รับผลตอบแทนต้องใช้เวลาอันยาวนาน ซึ่งรวมถึงค่าเสียโอกาสและดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น

4.3 กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีบางประการยังไม่เอื้อต่อการส่งเสริมและการนำไม้ไปใช้ประโยชน์ เช่น พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่ไม่สามารถนำที่ดิน คทช. มาขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าได้ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2503 เรื่อง นโยบายการทำป่าไม้ที่ห้ามตั้งโรงงานแปรรูปไม้เพิ่ม เป็นต้น

**ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงาน
การส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) ของกรมป่าไม้
(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้)**

จากการสัมภาษณ์นายสุวรุช ไชยยังยศ (2569) ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ กรมป่าไม้ เพื่อศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) ของกรมป่าไม้ สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคในประเด็นหลักที่สำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการ

1.1 สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อการบริหารงานภายในของกรมป่าไม้ ตามคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ 595/2562 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เพื่อรับผิดชอบงานด้านไม้เศรษฐกิจ เป็นหน่วยงานที่ไม่ได้รับการรับรองโครงสร้างของตำแหน่งจากสำนักงาน ก.พ. จึงมีข้อจำกัดด้านกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ส่งผลทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการกิจดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ เป็นหน่วยงานที่กรมป่าไม้จัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารงานเป็นการภายในเท่านั้น ไม่มีโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงาน ก.พ. แต่อย่างใด”)

1.2 ข้อจำกัดด้านเงินงบประมาณของกรมป่าไม้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกไม้เศรษฐกิจที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการ อีกทั้งไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษาที่เพียงพอ ส่งผลทำให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการ (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “งบประมาณด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกไม้เศรษฐกิจมีจำนวนที่ค่อนข้างจำกัด และขาดงบประมาณในการบำรุงรักษาที่เพียงพอและต่อเนื่อง ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการขาดแรงจูงใจ”)

1.3 ระบบฐานข้อมูลด้านที่ดินและระบบฐานข้อมูลผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศยังไม่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังพบว่าข้อมูลยังไม่มี ความถูกต้องและไม่มี ความแม่นยำเท่าที่ควร (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ฐานข้อมูลการปลูกไม้เศรษฐกิจในปัจจุบันยังไม่สามารถรวบรวมได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ”)

2. ปัญหาและอุปสรรคของผู้เข้าร่วมโครงการ

2.1 ผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการมีที่ดินไม่เพียงพอที่จะนำมาเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากต้องใช้ที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดปลูกพืชไร่หรือพืชเกษตรอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่รวดเร็วในระยะสั้นเพื่อการดำรงชีพ (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการมีที่ดินไม่เพียงพอ เนื่องจากจำเป็นต้องใช้ที่ดินปลูกพืชเกษตรต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพเป็นหลัก ไม่สามารถนำที่ดินมาปลูกไม้เศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนที่ช้าได้”)

2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการต้องการให้เพิ่มวงเงินสนับสนุนการปลูกไม้เศรษฐกิจที่มากกว่าเดิม เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง และยังต้องบำรุงรักษาสวนป่าไปอีกหลายปีกว่าจะนำไม้ที่ปลูกไปใช้ประโยชน์ได้ (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการมีความต้องการให้กรมป่าไม้เพิ่มวงเงินในการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจให้เพียงพอต่อการบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกจนกว่าจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้”)

2.3 ผู้เข้าร่วมโครงการขาดความรู้ทางวิชาการด้านการปลูก การบำรุงดูแลรักษา การเลือกชนิดไม้ปลูกให้เหมาะสมกับพื้นที่ การจัดการสวนป่า การใช้ประโยชน์ รวมถึงกฎหมายและระเบียบเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ในมุมมองของผมยังเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ทางวิชาการ กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกไม้เศรษฐกิจ”)

3. ปัญหาและอุปสรรคด้านหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขของโครงการ

3.1 กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องบางประการไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจและการนำไปใช้ประโยชน์ เช่น พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่ไม่สามารถนำที่ดิน คทช. มาขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ เป็นต้น (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ในปัจจุบันยังคงมีพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องบางประการ เช่น พ.ร.บ.สวนป่า พ.ศ. 2535 ที่ยังไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ”)

3.2 โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจมีการกำหนดรูปแบบการปลูกเป็นแปลงทั่วพื้นที่ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้และขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่จำกัด (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจที่ผ่านมามีกรมป่าไม้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เป็นแปลงทั่วพื้นที่ ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการขาดแรงจูงใจและบางส่วนไม่สามารถทำตามเงื่อนไขได้”)

4. ปัญหาและอุปสรรคด้านกลไกทางการตลาด

การขาดกลไกทางการตลาดและราคากลางที่เป็นระบบ โปร่งใส และเป็นธรรม ส่งผลทำให้เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจส่วนใหญ่ขายไม่ได้ในราคาที่ต่ำ ถูกผู้ซื้อกดราคา เกษตรกรจึงขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมโครงการ (ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจยังขาดกลไกทางการตลาดอย่างครบวงจร ผู้เข้าร่วมโครงการมักประสบกับปัญหาถูกพ่อค้าที่รับซื้อกดราคาขายไม้ ส่งผลทำให้ขาดแรงจูงใจในการที่จะเข้าร่วมโครงการกับกรมป่าไม้”)

บทสรุป

จากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) ของกรมป่าไม้ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-

2568 ที่ผ่านมา รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี จะเห็นได้ว่ามีผู้เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจเพียง 31,739 ราย รวมพื้นที่ 291,146 ไร่ เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าวที่กำหนดไว้ว่าจะสามารถปลูกไม้เศรษฐกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 26 ล้านไร่ ในระยะเวลา 20 ปี เป็นอย่างมาก หากเปรียบเทียบระยะเวลาการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าวในระยะเวลา 20 ปี ในแต่ละปีจะต้องเพิ่มพื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจเฉลี่ย 1.3 ล้านไร่ ปัจจุบันได้ดำเนินการมาแล้วเป็นระยะเวลา 8 ปี พื้นที่ปลูกไม้เศรษฐกิจจึงควรมีเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10.4 ล้านไร่ ถึงแม้ว่ายุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าวจะมีจุดแข็ง คือ มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานย่อยไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการผลิตเมล็ดพันธุ์ไม่มีค่าที่ดี สนับสนุนกล้าไม้ฟรีและเงินอุดหนุนภายใต้เงื่อนไขที่ต่างกันแต่ละโครงการให้กับทุกภาคส่วนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่และตรงตามความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการ และมีโอกาสที่ดีที่นโยบายป่าไม้แห่งชาติและแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติได้กำหนดมาตรการ เป้าหมายที่มุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้เศรษฐกิจ กลไกทางการเงินเพื่อส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ส่งเสริม สนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตจากป่า และสมุนไพรแบบครบวงจร พัฒนาเขตอุตสาหกรรมป่าไม้ในทุกภูมิภาค เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นอาชีพสำคัญของคนไทยและได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล แต่ยุทธศาสตร์และแผนงานดังกล่าวยังมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบงานด้านไม้เศรษฐกิจ จัดตั้งขึ้นเพื่อการบริหารงานตามคำสั่งของกรมป่าไม้ ไม่ได้ได้รับการรับรองโครงสร้างตำแหน่งจากสำนักงาน ก.พ. จึงมีข้อจำกัดด้านกรอบอัตรากำลัง และงบประมาณด้านการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับความต้องการของผู้ที่สนใจปลูกไม้เศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ ขาดกลไกทางการเงินการคลังในการให้การสนับสนุน

ผู้เข้าร่วมโครงการ ขาดกลไกทางการตลาดและการกำหนดราคากลางที่เป็นธรรม รวมถึงกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีบางประการไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ เช่น พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่ไม่สามารถนำที่ดิน คทช. มาขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นมาเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) ของศุภชัย ยาวะประภาส (2557) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า มีความสอดคล้องกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ของนโยบายที่มีความชัดเจน และสอดคล้องกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในปัจจุบัน แต่ไม่มีความสอดคล้องกับปัจจัย ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านทรัพยากร ได้แก่ มีข้อจำกัดด้านเงินงบประมาณ และบุคลากรทางการบริหาร (2) ลักษณะของหน่วยงาน ได้แก่ โครงสร้างองค์การยังไม่ได้รับการรับรองโครงสร้างจากสำนักงาน ก.พ. และ (3) ปัจจัยด้านกลไกภายในหน่วยงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การขาดกลไกทางการเงินในการให้การสนับสนุนผู้เข้าร่วมโครงการ ขาดกลไกทางการตลาด และยังคงมีข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีบางประการไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561 - 2579) ของกรมป่าไม้ ในอนาคตที่มีประสิทธิภาพ หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมป่าไม้ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงควรดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานในประเด็นสำคัญที่ท้าทาย ดังต่อไปนี้

1. การยกระดับโครงสร้างสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ กรมป่าไม้ ที่รับผิดชอบงานด้านไม้เศรษฐกิจ ให้เป็น “กองเศรษฐกิจการป่าไม้” ภายใต้การกำหนดโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังที่สำคัญในการบริหารจัดการของหน่วยงานเพิ่มเติม โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อเป็น

หน่วยงานหลักในการรองรับภารกิจ “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีเขียวบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ” และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579) ของกรมป่าไม้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการส่งเสริมการปลูก การค้าและการส่งออกไม้ได้อย่างครบวงจร มีมาตรฐาน รวมถึงผลักดันการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจไม้จากป่าปลูกได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องบางประการที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจและการนำไม้ที่ปลูกไปใช้ประโยชน์ เพื่อขยายโอกาสในการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจให้มีความสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมให้สามารถนำที่ดิน คทช. มาขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ การปรับปรุงขั้นตอนการอนุญาตทำไม้ในที่ดินของรัฐ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2503 เรื่อง นโยบายการทำป่าไม้ โดยให้สามารถตั้งโรงงานแปรรูปไม้เพิ่มเติมได้ เป็นต้น

3. กรมป่าไม้ จัดสรรเงินงบประมาณด้านการส่งเสริมการปลูกและบำรุงรักษาไม้เศรษฐกิจให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ และปรับยุทธศาสตร์และแผนงาน ด้วยการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม้ให้เข้ามาสนับสนุนเงินทุนแก่เกษตรกรรายย่อยเพื่อรวมกลุ่มกันปลูกไม้เศรษฐกิจ เนื่องจากการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้ครบตามเป้าหมายได้

4. กรมป่าไม้ พิจารณากำหนดเป้าหมายเชิงพื้นที่สำหรับใช้ปลูกไม้เศรษฐกิจให้มีความชัดเจน ทั้งในพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ และนอกพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ คทช. กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชัน 3, 4 และ 5 พื้นที่ ส.ป.ก. และพื้นที่ป่าถาวรหลังมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน

2541 ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงพื้นที่เอกสารสิทธิ์ของประชาชน ภายใต้การแก้ไขข้อจำกัดทางด้านกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

5. กรมป่าไม้ ควรพิจารณาปรับปรุงเงื่อนไขโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจแต่ละโครงการให้มีความยืดหยุ่นให้สามารถปลูกไม้ได้หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยใช้เกณฑ์การนับต้นไม้แทนการกำหนดให้ปลูกเป็นแปลงทั่วพื้นที่ เช่น การปลูกตามหัวไร่ปลายนา ริมรั้ว รอบหนองน้ำ เป็นต้น

6. กรมป่าไม้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจัดทำ “ตลาดกลางคำไม้” โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารจัดการจาก “ตลาดกลางสินค้าเกษตร” เพื่อเป็นศูนย์กลางการซื้อขายไม้ท่อน ไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสวนป่าไม้เศรษฐกิจที่เป็นระบบ สามารถสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความเป็นธรรมให้กับเกษตรกรผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจ ผู้ซื้อ ผู้ขาย และตลาดส่งออกไม้เศรษฐกิจของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

7. กรมป่าไม้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกษตรให้ได้รับมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนเข้ามาร่วมบริหารจัดการภาคธุรกิจ และภาครัฐเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนตามศักยภาพของพื้นที่

8. กรมป่าไม้ดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้เศรษฐกิจให้เป็นปัจจุบันและมีความถูกต้อง แม่นยำ ด้วยระบบจัดการป่าอย่างยั่งยืน (E-Tree) มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกไม้เศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเป็นเครื่องมือติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปลูกไม้เศรษฐกิจได้อย่างเป็นระบบ

9. กรมป่าไม้ดำเนินการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและประชาชนผู้ที่สนใจปลูกไม้เศรษฐกิจให้มีความรู้เกี่ยวกับการปลูก การจัดการสวนป่า การใช้ประโยชน์ การตลาด กฎหมายและระเบียบข้อที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจสามารถพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้มั่นคงให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้. (2560). ยุทธศาสตร์กรมป่าไม้ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กรมป่าไม้. (2562). กรมป่าไม้ 123 ปี รักป่า รักประชาชน. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กรมป่าไม้. (2566). ข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ 2566. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กรมป่าไม้. (2567). โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2567. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กรมป่าไม้. (2569). ข้อมูลสารสนเทศกรมป่าไม้. ค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2569, จาก https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/manualanddoc/03_117.pdf
- คณะวนศาสตร์. (2560). ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561 - 2579). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2557). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรารัฐ ไซยงยศ. (2569). ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้. สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. มีนาคม, 10.
- สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้. (2566). ความเป็นมาของโครงการภายใต้การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้. (2569ก). ผลการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่

เอกชน ปี 2537 – 2568. ค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2569, จาก

<https://www.forest.go.th/cert/%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B9%84%E0%B8%A1/>

%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%

E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%

B4%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B

8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B9%84%E0

%B8%A1/

สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้. (2569ข). การวิเคราะห์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และ

แผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. 2561-2579).

กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.